

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АСОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

©

CLDP
COMMERCIAL LAW DEVELOPMENT PROGRAM

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АСОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

Bosna i Hercegovina
© AMUS 2015 sva prava zadržana

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

AMUS

Asocijacija kompozitora muzičih stvaralaca

Obala Kulina bana 22, Sarajevo

Tel : 033 205 600 Fax : 033 218 258

email : strucnasluzba@amus.ba www.amus.ba

Brošuru sačinio
autorski tim AMUS Stručne službe

Realizaciju ovog projekta omogućili su
CLDP i Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

ODGOVORI NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA:

1. Šta je autorsko pravo?

Autorsko pravo je skup pravnih normi koje regulišu prava autora u pogledu njegovog autorskog djela.

3

2. Koje autor?

Autor je fizičko lice koje je stvorilo djelo. Autor je ujedno i vlasnik tog djela. Moralna prava autora uvijek pripadaju autoru i ne mogu biti prenesena. S druge strane, autor svoja imovinska prava može prenijeti na treće fizičke ili pravne osobe.

3. Šta je autorsko djelo?

Autorsko djelo je ljudska tvorevina iz oblasti književnosti, umjetnosti ili nauke koja ima duhovni sadržaj, određenu formu i koja je originalna.

4. Šta je predmet autorskopravne zaštite?

Predmet autorskopravne zaštite je autorsko djelo.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

5. Ko sve može biti autor?

Već u prethodnom pitanju naglasili smo da je autor fizičko lice koje je stvorilo autorsko djelo. Budući da stvaranje djela nije pravni posao, za sticanje svojstva autora nije potrebna poslovna sposobnost. To znači da i maloljetna lica ili umno bolesna lica koja inače nemaju poslovnu sposobnost mogu bez ikakvih ograničenja biti autori. Autor djela ne mora uvijek biti jedno lice, to može biti i više lica koja zajednički stvaraju autorsko djelo. Pravno lice (privredno društvo, ustanova, udruženje itd.) ne može biti autor. Pravno lice može biti samo izvedeni nosilac autorskog prava, to jest kada se na njega prenese pravo na iskorištavanje djela.

6. Koja prava imaju autori?

Prava svakog fizičkog lica kojeg smatramo autorom dijele se, u principu, na moralna i imovinska autorska prava. Autori generalno svojim pravima raspoložu onako kako hoće, ali se u konačnici sve svodi na dva ovdje pomenuta pojma.

7. Kako postajem nosilac autorskog prava na svom djelu?

Autorsko pravo nastaje i pripada autoru na osnovu samog čina stvaranja autorskog djela i nije uvjetovano ispunjenjem bilo kakvih formalnosti ili zahtjeva u pogledu njegovog sadržaja, kvaliteta ili svrhe. Dovoljno je da individualna ideja izade iz duhovne, unutrašnje sfere svog stvaraoca i da bude izražena i samim tim postaje autorsko djelo koje uživa autorskopravnu zaštitu. Za razliku od prava industrijskog vlasništva, kao što su patent, žig, industrijski dizajn, geografska oznaka, za čije je stjecanje potrebno ispuniti određene formalnosti u upravnom postupku koji se vodi pred Institutom za intelektualno vlasništvo/svojinu BiH, autorsko pravo je nezavisno od takvih formalnosti. Autorsko pravo počinje automatski čim je djelo stvoreno ili prvi put fiksirano u materijalnom obliku.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

8. Koja djela štiti AMUS?

AMUS štiti svako muzičko djelo koje je stvoreno od strane autora koji se nalaze u sistemu kolektivnog ostvarivanja autorskog prava. Međutim, i tu postoji obaveza „objavljivanja“ djela na bilo koji način: CD/DVD, Internet, muzički kanali/radio stanice, putem interneta, itd.

9. Da li je moguće deponovati autorsko djelo, odnosno osigurati se od krađe?

U cilju očuvanja dokaza ili iz drugih razloga, Zakon je uveo mogućnost deponiranja originalnih primjeraka autorskog djela ili predmeta srodnih prava i postojanje posebnog „registra“ autorskih djela i predmeta srodnih prava, koji se vodi u Institutu za intelektualno vlasništvo/svojinu BiH. Deponovano djelo upisuje se u knjigu evidencije autorskih djela i u ovom slučaju nema konstitutivan karakter, niti je uvjet za stjecanje autorsko pravne zaštite, već samo mogućnost.

Ukoliko djelo do dana deponovanja nije učinjeno dostupnim javnosti, podnošenjem tog djela Institutu za intelektualno vlasništvo BiH i njegovo upisivanje u knjigu evidencije predstavlja objavljivanje tog djela.

Smatra se da prava na djelima i predmetima srodnih prava koja su upisana u knjigu evidencije autorskih djela postoje i pripadaju licu koje je tamo naznačeno kao njihov nosilac dok se ne dokaže suprotno.

Originali ili primjerci autorskih djela deponuju se na taj način da se Institutu prilože dokazni materijali koji sadrže odgovarajuću reprodukciju djela iz koje Institut može ustanoviti postojanje tog djela i njegove karakteristike ili, kada je to izričito dozvoljeno Pravilnikom o načinu i formi deponovanja autorskih djela i predmeta srodnih prava i o njihovom upisivanju u knjigu

5

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

evidencije ("Službeni Glasnik BiH" br. 27/11), takav opis djela koji služi kao dovoljan dokaz o njegovom postojanju i karakteristikama.

Fizički originali autorskih djela (rukopisi, slike, kipovi i sl.) ne mogu se deponirati u Institutu a fizički primjerci autorskih djela mogu se deponirati samo u slučajevima i na način izričito predviđen gore navedenim pravilnikom.

Zahtjev za deponiranje i upisivanje autorskih djela ili predmeta srodnih prava u knjigu mogu podnijeti autori tih djela ili drugi isključivi nosioci autorskih ili srodnih prava i podnosi se odvojeno za svako pojedino autorsko djelo ili predmet srodnog prava za koje se traži deponiranje i upisivanje u knjigu evidencije. Sve informacije su na web stranici instituta (www.ipr.gov.ba).

Za unošenje u evidenciju i deponovanje primjeraka autorskih djela i predmeta srodnih prava u Institutu plaća se propisana naknada.

6

10. U kojem obliku se podnose određene vrste autorskih djela ? Na primjer, kako deponovati skulpturu od leda dimenzija 10m x 5m ?

Sva pisana djela koja su već izdata u štampanom obliku u komercijalne svrhe mogu se podnijeti u obliku primjerka takvog izdanja, nezavisno od njegovog formata i obima.

Pisana djela koja nisu izdata u štampanom obliku čiji obim prelazi 50 stranica formata A4 podnose se u digitalnom obliku.

Dramska djela podnose se na isti način kao pisana djela.

Govorna djela podnose se u obliku digitalnog zvučnog, odnosno audiovizuelnog zapisa.

Muzička djela bez riječi podnose se, u pravilu, u obliku partiture. Ako partitura ne postoji, ta djela se mogu podnijeti u obliku klavirskog izvoda. Ako ne postoji ni on, ta djela mogu se podnijeti u obliku digitalnog zvučnog, odnosno audiovizuelnog zapisa.

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

Muzička djela sa riječima podnose se na isti način kao što je predviđeno za muzička djela bez riječi s time da se podnosi i tekst.

Dramsko-muzička djela (opere, operete, mjuzikli i sl.) podnose se u obliku partiture ukoliko ona postoji kao štampano izdanje. Ako ne postoji, ta djela mogu se podnijeti u obliku klavirskog izvoda i libreta. Ako ne postoje ni u tom obliku, ta djela mogu se podnijeti u obliku digitalnog zvučnog, odnosno audiovizuelnog zapisa.

Audiovizuelna djela podnose se u digitalnom obliku. Ako je audiovizuelno djelo fiksirano samo u analognom obliku (filmska traka, magnetna traka), podnosi se u obliku scenarija ili detaljnog opisa njegovog sadržaja.

Crteži, skice, grafike, slike i druga slična dvodimenzionalna djela likovne umjetnosti, kao i kostimografska i scenografska djela podnose se u obliku fotokopije, fotografije, digitalne fotografije, skenirane kopije ili druge slične reprodukcije likovnog djela, slike kostima ili slike scenske opreme.

Koreografska djela mogu se podnijeti u obliku labanotacije ili nekog drugog načina zapisivanja plesnih pokreta koji je općeprihvaćen u struci. Ako takav zapis ne postoji, koreografska, kao i pantomimska djela mogu se podnijeti u obliku opisa pokreta riječima ili u obliku digitalnog snimka plesnog ili pantomimskog izvođenja.

Sva trodimenzionalna djela sa područja likovne umjetnosti, arhitekture, svih grana primijenjenih umjetnosti, industrijskog oblikovanja ili prezentacija naučne, obrazovne ili tehničke prirode podnose se u obliku fotografija ili digitalnih fotografija koje prikazuju trodimenzionalno djelo iz toliko uglova koliko je potrebno da se uoče sve njegove individualne karakteristike.

Skice, planovi, nacrti, kartografska djela, tehničke skice, grafikoni i druga djela iste prirode mogu se podnijeti i u obliku štampanog primjerka djela većeg od formata A4 ako se mogu

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

sklopiti na veličinu koja ne prelazi format A4 i ako se u uobičajenoj upotrebi redovno sklapaju na taj način.

Fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom podnose se u obliku primjerka takvog djela (pozitiv, dijapozitiv ili digitalna fotografija) a ne u obliku negativa.

Za podnošenje zahtjeva za deponiranje i upisivanje djela u knjigu evidencije plaćaju se troškovi u iznosu:

- a) fizička lica, za kompjuterske programe i odvojeno čuvanje originalnog kôda - 60,00 KM
- b) pravna lica, za kompjuterske programe i odvojeno čuvanje originalnog kôda - 120,00 KM
- c) fizička lica, za sva ostala djela i predmete srodnih prava - 50,00 KM
- d) pravna lica, za sva ostala djela i predmete srodnih prava - 100,00 KM
- e) sva lica za djela i predmete srodnih prava koja nisu u papirnom obliku formata A4 ili u elektronskom obliku - 150,00 KM

Ukoliko želite da vam Institut za intelektualno vlasništvo BiH izda posebnu ispravu upisivanju u knjigu evidencije plaćaju se troškovi u iznosu:

- a) fizička lica, za sva djela i predmete srodnih prava - 50,00 KM
- b) pravna lica, za sva djela i predmete srodnih prava - 100,00 KM

11. Koliko traje autorsko pravo?

Autorsko pravo ima ograničen rok trajanja. Ono traje za života autora i 70 godina nakon njegove smrti.

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

Poslije isteka tog roka autorsko djelo postaje slobodno za korištenje, ali se integritet djela i uspomena na njegovog autora moraju i dalje u cjelosti poštivati, što u biti znači da se imena originalnih autora djela moraju navesti.

12. Što su to slobodna djela?

Slobodna djela su autorska djela kojima je istekao rok zaštite propisan ZKOASP.

13. Može li nedovršeno djelo biti zaštićeno?

I nedovršeno djelo može biti predmetom zaštite samo kod Intituta za intelektualno vlasništvo BiH.

14. Šta znači objavljivanje?

Objavljivanje znači da je autorsko djelo ili predmet srodnog prava prvi puta postalo dostupno javnosti, uz odobrenje ovlaštene osobe.

15. Da li se djelo smatra objavljenim ukoliko se postavi na Youtube?

YouTube je popularni internetski servis za razmjenu video sadržaja gdje korisnici mogu postavljati, pregledavati i ocjenjivati video isječke. S obzirom da korisnici, bez obzira gdje se nalazili imaju mogućnost slobodnog pristupa Youtube servisu, smatrat će se da je objavljivanjem na Youtube-u djelo objavljeno uopšte.

16. Šta znači izdavanje?

Izdavanje znači da je dovoljan broj izrađenih primjeraka autorskog djela ili predmeta srodnog prava s dozvolom ovlaštene osobe ponuđen javnosti ili stavljen u promet.

17. Koje su obaveze korisnika?

- a) Obaveza zaključenja ugovora o korištenju djela.

Korisnik autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije mora imati zaključen ugovor o neisključivom prijenosu prava za korištenje tih djela. Ugovor se pravi prema odredbama važećeg Kolektivnog ugovora, i to najmanje 72 sata prije korištenja muzičkih djela.

- b) Obaveza korisnika da izvještava kolektivnu organizaciju.

Generalna obaveza svih korisnika – organizatora kulturno-umjetničkih i zabavnih priredbi, koncerata i drugih vidova korištenja zaštićenog materijala (autorskih muzičkih djela) "žive muzike" za koje se naplaćuju karte, konzumacija ili drugi vid naplate ili ograničenja ulaza, odnosno odgovorna lica u ugostiteljskim objektima je da pribave dozvolu najmanje 72 sata prije održavanja priredbe. Nakon što pribave dozvolu za korištenje autorskih muzičkih djela, kolektivnoj organizaciji su u roku od 15 dana od održavanja priredbe obavezni dostaviti popis svih izvedenih muzičkih djela.

Nadležni organ unutrašnjih poslova će na zahtjev autora ili kolektivne organizacije zabraniti priredbu ili korištenje zaštićenog djela, ako organizator predhodno ne pribavi dozvolu. U slučaju neovlaštenog korištenja zaštićenog autorskog djela, AMUS je ovlašten predati prijedlog za pokretanje prekršajnog ili čak krivičnog postupka. Nedožvoljeno korištenje autorskih djela je krivično djelo iz člana 243. stav 1. i 5. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06 i 55/06), za koje je, pored novčane, propisana i kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

18. Šta je autorska naknada?

Autorska naknada je naknada koja se isplaćuje autorima za korištenje njihovih autorskih djela.

19. Kako se određuje naknada?

Autorska naknada određuje se tarifom koja se, nakon pregovora kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika svih vrsta, objavljuje u Službenom Glasniku BiH i time postaje zvanična. Tarifom se određuje visina i način izračunavanja naknada koje svaki korisnik, bez obzira na oblik i vrstu iskorištavanja djela, mora platiti kolektivnoj organizaciji (AMUS-u) za korištenje bilo kojeg autorskog muzičkog djela. Tarifa je prilagođena ekonomskoj situaciji u zemlji, visini tarifa u regionu, mjestu tj. objektu za koje se primjenjuje, vrsti iskorištavanja muzičkog djela (mehanička ili živa), naplati ulaznica itd.

Tarifa se određuje prema unaprijed definiranom ugovoru, npr. ukoliko je riječ o ugostiteljskom objektu naknada se određuje prema tipu, vrsti i obimu Vašeg poslovanja. Primjer: vrsta lokala, radno vrijeme, kapacitet ugostiteljskog objekta, da li se izvodi muzika „u živo“ ili se radi o mehaničkoj reprodukciji muzike na audio i/li video uređajima, da li se naplaćuju ulaznice, obavezna konzumacija i slično.

Tarifa za turističko ugostiteljske objekte je definirana kolektivnim ugovorom između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika (“Službeni glasnik BiH” br. 25/14).

20. Ko određuje tarifu?

Tarifa se određuje kolektivnim ugovorom između kolektivne organizacije i reprezentativnog udruženja korisnika.

Kao jednostavan primjer procesa uspostave tarife i kolektivnog ugovora navest ćemo elektronske medije. U navedenom procesu

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

uloženo je mnogo vremena i energije kako bi se pojasnila teorijska i praktična pitanja koja se odnose na kompleksan odnos između kolektivne organizacije i radio, RTV ili TV emitera.

Taj odnos počinje pregovorima sa udruženjem ili udruženjima elektronskih medija, te potpisivanjem kolektivnog ugovora kojim se regulišu uslovi kojima emiteri pribavljaju dozvolu za korištenje muzike. Preko pojedinačnih ugovora sa svakim emiterom, počinje se sa uputama za uspostavljanje i plaćanje fakture u datim rokovima, nastavlja procesom edukacije o prosljeđivanju evidencije izvedenih djela, završava u kolektivnoj organizaciji obradom podataka i u konačnici isplatama autorima uz izvještaj izvedenih djela i uslovima isplate.

Uspješnim okončanjem pregovora, tarifa za elektronske medije, objavljena je u Službenom glasniku BiH 9. oktobra 2012.

12 21. Na koji način se raspodjeljuju tantijemi autorima?

Autorske tantijeme raspoređuju se prema unaprijed utvrđenom sistemu, (u slučaju AMUS-a radi se o Pravilniku za ostvarivanje autorskih prava), koji ima svaka kolektivna organizacija na svijetu. Ovisno od grupe korisnika prikupljenih sredstava izračunava se koeficijent koji se onda primjenjuje prema broju izvođenja na svim emiterima i ukupne mase prikupljenog novca.

Kompjuterski program koji u sebi sadrži puteve pristupa elektroničkim bazama podataka autora i djela zatim automatski obračunava visinu autorske naknade po procentima po kojima su djela prijavljena u bilo kojoj kolektivnoj organizaciji u svijetu. Generalna ideja je da za autora vrijedi jednostavna jednačina: koliko muzike - toliko novca!

Ukupna masa naknada za prava javne izvedbe muzičkih autorskih djela prikupljena od korisnika raspoređuje se autorima na osnovu zastupljenosti određenih djela u programima radio i TV postaja te

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

u zavisnosti od reparticijskog razreda emitiranog djela koje je u skladu s tim bodovano.

Ako ugovorom između autora muzike i autora teksta te autora aranžmana nije drugačije određeno, kompozitoru pripada 46% autorske naknade, autoru teksta 32% a autoru aranžmana 22%.

Kod djela ozbiljne muzike kompozitoru pripada 80% a autoru teksta 20% autorske naknade. Autorska naknada za zbirku muzičkih djela, ako sporazumom autora nije drugačije određeno, dijeli se na način da autoru zbirke pripada 25% a autorima čija djela zbirka sadrži pripada 75%.

Obradivaču slobodnog djela otpada 25% od ukupne naknade koja bi pripadala toj vrsti djela. Na zahtjev obradivača, postotak naknade može se uvećati na 75% ako se obrada ističe iznimnom kvalitetom i ozbiljnim tretmanom.

Obradivaču domaćih narodnih umjetničkih tvorevina i autoru zbirke domaćih narodnih umjetničkih tvorevina repartira se 100% autorske naknade koja pripada toj vrsti djela.

Prevoditelju teksta muzičkog djela za koji autorsko pravo nije isteklo pripada 50% autorske naknade predviđene za tekst, ako podnese pismeno odobrenje autora izvornog teksta.

22. Šta su to velika a šta mala autorska prava?

Mala prava su autorska prava koja nastaju javnim izvođenjem književnih i muzičkih nescenskih djela. Kod javne izvedbe autorskih djela korisnicima se daje dozvola za kompletne repertoare i opuse organizacija autora, jer ne postoji ekonomska ili bilo koja druga mogućnost pojedinačnog prenosa.

AMUS zastupa mala autorska muzička prava. Sva ostala prava u BiH nemaju kolektivnu zaštitu jer nema kolektivnih organizacija koje su od Instituta dobile dozvolu za to. Ostala djela i izvedbe štiti

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

13

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

Zakon direktno, odnosno nosioci tih prava se moraju sami za to pobrinuti.

Velika prava su prava javnog prikazivanja i priopćavanja javnosti scenskih, muzičkih i koreografskih djela.

23. Što su to mehanička prava?

Mehanička prava su prava snimanja, umnožavanja i stavljanja u promet autorskih djela na nosače zvuka (ploče, kasete, kompakt diskovi i dr.) i na audiovizualne nosače (video, DVD i dr.). Prava mehaničke reprodukcije BiH muzičkih i književnih autora AMUS ostvaruje na temelju presumirane punomoći (čl. 18.st.1 Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima).

Prava mehaničke reprodukcije stranih autora AMUS ostvaruje u skladu s ugovorima o uzajamnom zastupanju, koje sklopi s inostranim autorskim društvima.

14

24. Zašto je kolektivno ostvarivanje/upravljanje autorskim i srodnim pravima neophodno?

Kompozitori, pisci, muzičari, pjevači, izvođači, inovatori i drugi talentovani pojedinci su dio najznačajnijeg društvenog kapitala. Oni čine 0.1% od najtalentovanijeg šta ima svaki narod, svaka zemlja. Da bismo potakli razvoj njihovog talenta te da bi se oni ohrabрили da stvaraju i tako čine nove vrijednosti, potrebno je da ovim pojedincima damo poticaj u vidu naknade koj se ostvari po osnovu davanja dozvole za korištenje njihovih djela. To se smatra civilizacijskim dostignućem.

Organizacije za kolektivno upravljanje su važna veza između stvaraoca i korisnika autorskih djela (na primjer: radio stanice) zato što su one sigurne da će vlasnici prava, stvaraoci primiti naknadu za korištenje njihovih djela.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АСОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

25. Šta je tačno "kolektivno ostvarivanje/upravljanje prava"

Kolektivno ostvarivanje autorskog i srodnih prava je djelatnost u kojoj jedna organizacija djeluje u interesu, za račun i u ime autora djela odnosno nositelja prava.

Svaki autor ima pravo dopustiti ili zabraniti korištenje njegovih djela, npr, dramaturg može pristati da se njegovo djelo odigrava na pozornici pod određenim, prethodno dogovorenim, uvjetima, a pisac može dogovoriti ugovor s izdavačem za izdavanje i distribuciju knjige, kompozitor ili autor teksta u sklopu jednog muzičkog djela može pristati da se njegova izvedba snimi na CD/DVD itd.

Ovi primjeri pokazuju kako vlasnici prava zapravo mogu ostvariti svoja prava.

No, individualno ostvarivanje prava je praktički nemoguće za određene vrste upotrebe. Nemoguće je da se svaki pojedinačni autor lično obrati svakoj TV ili radio stanici tj. programu, pregovara visinu i način upotrebe, te izda licencu za korištenje svoga djela. S druge strane, nemoguće je za bilo koju vrstu korisnika da traži posebnu dozvolu za korištenje svakog pojedinačnog djela od svakog autora koji je učestvovao u stvaranju istog. Nepraktičnost obavljanja svih ovdje pomenutih aktivnosti pojedinano, kako za autore tako i z korisnike, stvorilo je potrebu za kreiranjem organizacija za kolektivno upravljanje pravima autora (CMO). Osnovni cilj ovih organizacija je osiguravanje da se repertoar iskorištenih autorskih djela naplati od strane korisnika i uplati autorima djela, u onom procentu i obimu u kojem je to prijavljeno u bazama podataka.

26. Kolektivno ostvarivanje/upravljanje prava

Postoje različite vrste organizacija za kolektivno ostvarivanje/upravljanje prava ili grupe takvih organizacija, ovisno o kategorijidjela (muzika, dramsa djela "multimedia produkcije", itd.) koje kolektivno ostvaruju/upravljavu raznim vrstama prava.

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

“Tradicionalne” organizacije za kolektivno ostvarivanje/ upravljanje, koje djeluju u ime svojih članica, pregovaraju stope i uslove korištenja sa korisnicima, izdaju dozvole kojima ovlašćuju korištenja, prikupljaju i distribuiraju honorare. Pojedinačni vlasnici prava ne učestvuju direktno niti u jednom od ovih procesa.

27. Centri za odobravanje prava

Izdaju dozvole pod određenim uslovima za korištenje djela i uz uslove nadoknade koje odredi pojedinačni vlasnik prava koji je član centra (u oblasti repografije, na primjer: autori pisanih djela kao što su knjige, časopisi i publikacije). Centar u ovom slučaju služi kao agent za vlasnika prava koji ostaje direktno uključen u određivanje uslova za korištenje njegovih djela.

16

“ONE-STOP-SHOPS” su neka vrsta koalicije posebnih organizacija za kolektivno upravljanje koje nude korisnicima centralizovani izvor gdje se autorizacije mogu dobiti brzo i bez poteškoća. Pojavljuje se tendencija da se ustanove takve organizacije na račun sve veće popularnosti “multimedia produkcija” (produkcije koje sadrže, ili su napravljene od, više vrsta djela, uključujući kompjuterski software), što zahtjeva široki niz autorizacija.

U DOMENU MUZIČKIH DJELA (uključujući sve vrste muzike: modernu, džez, klasičnu, simfonije, bluz i pop instrumentalnu ili vokalnu), dokumentacija, dozvole i distribucija su tri stuba na kojima je bazirano kolektivno upravljanje pravima na javno izvođenje i emitovanje.

Organizacije za kolektivno ostvarivanje/upravljanje pregovaraju sa korisnicima (kao što su radio stanice, TV emiteri, diskoteke, kina, restorani i slični), ili grupom korisnika i ovlašćuju ih da koriste djela zaštićena autorskim pravima iz svojih repertoara

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

nakon plaćanja i pod određenim uslovima. Na bazi dokumentacije (informacija o članicama i njihovim djelima) i programa koje dostave korisnici (na primjer, lista muzike koja se pušta na radiju), organizacija za kolektivno upravljanje distribuira honorare za korištenje djela članicama u skladu sa pravilima za distribuciju. Honorari su, da bi se pokrili administrativni troškovi, a u određenim uslovima, također društveno-kulturne promotivne aktivnosti, generalno umanjeni od honorara za korištenje djela. Honorari koji su plaćeni vlasnicima autorskih prava su u skladu sa korištenjem djela i popraćeni su analizom tog korištenja. Ove aktivnosti i operacije su izvedene uz pomoć kompjuterizovanih sistema koji su napravljeni samo za ove svrhe.

U DOMENU DRAMSKIH DJELA (koja podrazumijevaju skripte, scenarije, mimike, balete, predstave, opere i mjuzikle), praksa kolektivnog upravljanja je poprilično drugačija zbog toga što organizacije za kolektivno ostvarivanje služe kao agenti za predstavljanje autora. Oni pregovaraju o opštim ugovorima sa organizacijama koje predstavljaju teatre u kojima su minimalni uslovi specificirani za iskorištavanje određenih djela.

Izvođenje svake predstave zahtjeva daljnu autorizaciju od autora, koji imaju pojedinačni ugovor koji izričito ukazuju na autorove pojedinačne uslove. Nakon toga, organizacije za kolektivno ostvarivanje objave da je dozvola data od strane autora i da ta organizacija prikuplja odgovarajuće naknade.

U DOMENU ŠTAMPANIH DJELA (odnosi se na knjige, časopise, i druge publikacije, novine, izvještaje i tekstove pjesama), kolektivno upravljanje uglavnom podrazumijeva odobrenje na pravo reprografije i reprodukcije. Drugim riječima, dozvoljava se da zaštićeni materijal fotokopiraju institucije kao što su biblioteke, javne organizacije, univerziteti, škole i udruženja potrošača. Aranžmani za nevolontersko licenciranje, kada to dozvole međunarodne konvencije, mogu se unijeti u državnu

17

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

legislativu i u tim slučajima, pravo na korištenje u zamjenu za naknadu je usklađeno s tim i nije potrebno odobrenje vlasnika prava. Organizacija za kolektivno ostvarivanje rukovodi nadoknadama. U specijalnom slučaju umnožavanja za privatno korištenje, neka državna zakonodavstva sadrže specijalne odredbe za pravičnu nadoknadu koja se plaća vlasnicima prava i financirano je porezima koji su nametnuti na opremu ili kopije istih.

U DOMENU SRODNIH PRAVA, državna zakonodavstva nekih zemalja omogućavaju pravo na nadoknadu koja se isplaćuje izvođačima ili proizvođačima fonograma ili jednim i drugim, kada su snimci komercijalnih zvukova komunicirali sa javnosti ili su korišteni za emitovanje. Troškovi za takva korištenja su prikupljeni i distribuirani zajedničkim organizacijama koje su osnovali izvođači ili proizvođači fonograma, ovisno o relaciji između uključenih strana i pravne situacije unutar države.

18

28. Šta je AMUS?

Asocijacija kompozitora-muzičkih stvaralaca - AMUS je kolektivna organizacija ovlaštena zakonom putem Rješenja Instituta za intelektualno vlasništvo BiH da obavlja poslove kolektivnog ostvarivanja prava autora muzičkih djela. AMUS je udruženje koje, kao pravno lice udruženje neprofitnog karaktera, obavlja ovu djelatnost, te zastupa i štiti prava svojih članova, kao i svih autora svijeta na teritoriji Bosne i Hercegovine.

29. Čija prava zastupa AMUS?

AMUS zastupa, štiti i ostvaruje prava svih autora muzike, teksta i aranžmana, odnosno nositelja autorskog prava na svijetu! Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava Bosne i Hercegovine, po članu 18, kaže da je kolektivna organizacija (AMUS) ovlaštena da zastupa sve autore.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АСОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

30. Šta je djelatnost AMUS-a?

AMUS je, po ustroju, udruženje koje ima ulogu specijaliziranog pravnog lica čija je jedina djelatnost kolektivno ostvarivanje i zaštita prava autora muzičkih djela. AMUS obavlja pomenutu djelatnost po osnovu licence tj. dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskih prava muzičkih djela koju je AMUS je dobio Rješenjem nadležnog Instituta za intelektualno vlasništvo broj:IP-03-47-5-12-06059/VT od 21.06.2012.godine. (Rješenje je objavljeno u Službenom glasniku BiH broj 55/12 od 17.07.2012.godine.)

AMUS je jedina Zakonom ovlaštena kolektivna organizacija autora na teritoriji Bosne i Hercegovine koje može izdati dozvolu za korištenje zaštićenog materijala (autorskih muzičkih djela) uz naplatu određene autorske naknade definirane tarifom.

Danas, četiri godine od usvajanja novih zakona iz domena intelektualne svojine, AMUS je i dalje jedina kolektivna organizacija u BiH.

31. Nikad nismo čuli za vas, tako da nismo ni znali da trebamo tražiti dozvolu?

AMUS jeste relativno nova kolektivna organizacija koja je u junu 2012. godine dobila licencu. Ali, nepoznavanje zakona ne opravdava korisnika i ne osigurava ga od sankcija. Prema članu 27. Stav (1) Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, obaveza je organizatora kulturno-umjetničkih i zabavnih priredaba i drugih korisnika zaštićenih autorskih djela da pribave zakonom predviđenu dozvolu za javno izvođenje muzičkih djela i da o tome obavijeste kolektivnu organizaciju.

32. Zašto je potrebno imati dozvolu/ugovor s AMUS-om?

Nepobitna činjenica je da je muzika integralni dio ambijenta jednog ugostiteljskog objekta čijom kvalitetom vlasnici tih

19

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

objekata direktno podižu posjećenost, promet i zaradu Stoga, sasvim je logično da autori te muzike koja djelimično pridonosi ostvarivanju zarade imaju pravo na naknadu za korištenje svojih djela unutar jednog takvog prostora.

Zakon o kolektivnom ostvarivanju autorskih i srodnih prava prava („Službeni glasnik BiH, broj: 63/10 je kao lex specialis, u članu 6. stav 3. propisao da za kolektivno ostvarivanje autorskih prava koja se odnose na istu vrstu prava na istoj vrsti djela može postojati samo jedna kolektivna organizacija. Ovakvim rješenjem stvoren je zakonski monopol da se za pojedine kategorije nosilaca prava može dati dozvola samo jednoj kolektivnoj organizaciji koja će djelovati na cijeloj teritoriji BiH.

33. Da li autor štiti svoja prava lično ili ga mora zastupati AMUS?

Teoretski, svaki autor može individualno ostvarivati, štiti i zastupati svoja prava. Međutim, kako je to ranije pojašnjeno u ovoj brošuri, praktično je nemoguće to učiniti u današnje vrijeme gdje je kontrola nad korištenjem muzičkih djela nemoguća i neostvariva za pojedinca. Upravo zato postoje kolektivne organizacije koje za autora brinu o korištenju njihovih djela, njihovom fer i korektnom upotrebom i u konačnici, naplatom sredstava za korištenje.

Dakle, u teoriji, AMUS ne mora zastupati autora ako ovaj to izričito pismeno zatraži, ali u praktičnom pogledu svaki autor koji se nalazi van sistema kolektivnog ostvarivanja, odnosno kojeg ne štiti kolektivna organizacija (AMUS), nije u stanju adekvatno naplatiti korištenje svojih djela.

Svaki autor može lično da vrši zaštitu svog prava. Međutim, s obzirom na činjenicu da je u današnje vrijeme muzika svakom dostupna, autori sami nemaju mogućnost potpune kontrole nad javnim izvođenjem svojih muzičkih djela. Praktično je nemoguće ostvariti izravan kontakt između korisnika Vašeg djela i Vas kao

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

autora, tako da zbog vlastite koristi autori svoja prava ostvaruju preko AMUS-a.

34. Zašto je važno štititi autorsko pravo?

Efektivna autorskoppravna zaštita podstiče kreativnost pojedinaca, osigurava autorima ostvarivanje ekonomske egzistencije te doprinosi bogatom kulturnom stvaralaštvu i promociji zemlje. Svi uživamo u čitanju novog književnog djela, gledanju filma ili predstave, slušanju muzike i mnogim drugim vidovima autorskih djela. Stoga se podsticanjem kreativnosti stvaralaca društvo obogaćuje doprinosom djela autora u ovim različitim oblastima stvaralaštva.

35. Kako se vrši raspodjela prikupljenih sredstava?

Sva prikupljena sredstva se raspoređuju autorima na osnovu podataka o emitiranju odnosno izvođenju autorskih djela u programima elektronskih medija, umanjena za troškove rada kolektivne organizacije. Sredstvima prikupljenim od elektronskih medija dodaju se sredstva od kablovskih operatera i generalnih korisnika (ugostiteljstvo). Kada je riječ o sredstvima prikupljenim od organizacije koncerata, ista se raspodjeljuju autorima čija su djela izvedena na koncertu, a nakon uplate sredstava iz Ugovora sa organizatorom. Raspodjela se vrši domaćim i stranim autorima, ovisno o zastupljenosti njihovih autorskih djela u programima elektronskih medija.

36. Šta je javna izvedba?

Javna izvedba muzičkog djela je svaka muzička izvedba autorskih djela na mjestu koje je pristupačno javnosti ili mjestu koje okuplja lica, koja nisu povezana nekim specifičnim odnosima između sebe.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

37. S obzirom da sam na zakonit način nabavio CD kupovinom u prodavnici nosača zvuka da li to znači da ga mogu slušati i u svom poslovnom prostoru?

Kupovinom primjerka autorskog djela na nosaču zvuka ne stičete pravo da ga javno saopćavate, odnosno činite dostupnim javnosti. Dakle, možete ga slušati u svojoj kući, automobilu i svim privatnim prostorima u kojima se sadržaj tog CD-a neće koristiti javno.

38. Zašto?

Nosač zvuka, kao sam predmet, jeste vaše vlasništvo namijenjeno isključivo za privatnu upotrebu. Muzički sadržaj na kupljenom nosaču zvuka potpada pod autorskopravnu zaštitu u skladu sa Zakonom o autorskom i srodnim pravima i njegova se javna upotreba mora licencirati od strane kolektivne organizacije, što je i naznačeno na svakom legalnom pribavljenom nosaču zvuka.

22

Za bilo koju vrstu javnog izvođenja zaštićenog muzičkog sadržaja potrebna je dozvola koju će, uz određenu naknadu prema kategorijama iz tarife, izdati AMUS. Potpisivanjem Ugovora o neisključivom ustupanju prava autorskih muzičkih djela, korisnik dobiva dozvolu za javno saopštavanje muzičkih djela.

39. Šta će se desiti ukoliko ne želim da pribavim dozvolu od AMUS-a?

U slučaju bilo kojeg neovlaštenog korištenja autorskih djela AMUS upućuje zahtjev o zabrani javne izvedbe autorskih djela ili javne priredbe nadležnom organu unutarnjih poslova u skladu sa članom 27. stav (2) Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, („Službeni glasnik BiH“, broj 63/10).

Pored navedenog zahtjeva za zabranu, AMUS će obavijestiti i nadležnu tržišnu inspekciju i u konačnici pokrenuti sudski postupak ukoliko uloženi naponi ne pokažu značajne rezultate.

Nedozvoljeno korištenje autorskih djela je krivično djelo iz člana 243. stav 1. i 5. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (“Službeni

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

glasnik BiH", br. 37/03, 61/04, 30/05, 53/06 i 55/06), za koje je pored novčane, propisana i kazna zatvora od 6 mjeseci do 5 godina.

40. Na koji način AMUS zna da je moje djelo bilo negdje emitirano?

Organizatori kulturno-umjetničkih i zabavnih priredbi i drugi korisnici zaštićenih autorskih djela obvezni su u slučajevima kada je to potrebno, prema odredbama Zakona o kolektivnom ostvarivanju autorskog i srodnih prava, prethodno pribaviti prava za priopćavanje javnosti tih djela, a u roku od 15 dana nakon takvog priopćavanja poslati odgovarajućoj kolektivnoj organizaciji popis svih korištenih djela. Korisnici zaštićenih djela koji ta djela koriste bez neisključivog prijenosa prava, na temelju zakona kojim se uređuje autorsko pravo i srodna prava (nakladnici nastavnih i ispitnih materijala, nakladnici periodičnog tiska i osobe koje se bave clippingom), obvezni su najmanje jednom mjesečno poslati odgovarajućoj kolektivnoj organizaciji podatke o njihovoj uporabi, osim ako je posebnim ugovorom između kolektivne organizacije i korisnika dogovoren drukčiji rok izvješćivanja.

41. Na koji način AMUS pridonosi spriječavanju piratstva?

Asocijacija kompozitora –muzičkih stvaralaca AMUS intenzivno sudjeluje u svim aktivnostima edukativnog karaktera, seminarima, podizanju svijesti o ovom problemu te aktivnoj suradnji s vlastima radi suzbijanja piratstva, te u pomaganju u procesu vještačenja oduzetih nosača zvuka, obukama za nadležne organe.

42. Da li je potrebno da pribavim dozvolu ukoliko muziku puštam preko televizora i ukoliko koristim isključivo sportske programe?

Način na koji koristite muzička djela, odnosno na koji ih činite dostupnim javnosti je nebitan. Onog trenutka kada se putem bilo koje vrste uređaja u okviru vašeg poslovnog prostora koristi zaštićeno muzičko djelo dužni ste pribaviti dozvolu od AMUS-a.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

Visina naknade, s druge strane, ovisi o vrsti i namjeni uređaja, kapacitetu i vrsti autorskih muzičkih djela i načinu njihovog korištenja.

Potrebno je u svakom slučaju pribaviti dozvolu od autora muzičkog djela ukoliko želite javno i legalno koristiti muziku, bez obzira da li se radi o web stranicama, radijskom ili TV programu, ugostiteljskom objektu ili drugom poslovnom prostoru. Konkretno, u televizijskom programu muzika se upotrebljava kako u reklamne svrhe tako i u uvodnim i objavnim "špicama", tako da je praktično nemoguće da se putem TV-a ne koriste muzička djela. Preko Asocijacije kompozitora – muzičkih stvaralaca AMUS možete pribaviti odobrenje za korištenje muzičkih djela.

43. Kako mi kao firma, u ime određenih autora, a na osnovu njihovog potpisanog ovlaštenja - ugovora, možemo vršiti prijavljivanje i naplate autorskih prava?

24

Potrebno je da pravno lice dostavi ugovor sa originalnim autorom u kojem će biti naveden način i procenat prijenosa prava, vremenski period i teritorij za koje se autor odriče. Ako je u tom ugovoru navedeno i da pravno lice ima dio autorskih prava u pjesmi, onda pravno lice mora imati i ugovor sa AMUS-om kako bi ostvarivao prava.

44. Ukoliko puštam isključivo stranu muziku, moram li i u tom slučaju dobiti dozvolu od AMUS-a?

Neovisno o vrsti muzičkog izražaja, porijeklu autora ili muzike, AMUS je ovlašten da za njihov račun ostvaruje prava odnosno ubire autorsku naknadu na teritoriju cijele Bosne i Hercegovine. Ovo praktično znači da ste, koju god da muziku koristili u javnom prostoru, dužni ste pribaviti dozvolu od AMUS-a. Jedini slučaj iznimke od ovoga pravila jeste kada se djela koja se koriste nalaze u javnom domenu i ne podliježu autorskopravnoj zaštiti, gdje ste umjesto ugovora od AMUS-a dužni pribaviti potvrdu koja vas oslobađa plaćanja autorske naknade u skladu sa Zakonom.

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

45. Ako puštam muziku koja je on-line, koristeći servise tipa YouTube, Spotify, Deezer, iTunes itd, da li je potrebno da plaćam naknadu?

Svako javno korištenje muzike u poslovnom prostoru, bez obzira na izvor signala, podliježe traženju odobrenja od strane autora putem kolektivne organizacije. Ovo se odnosi, naravno, i na internet, kao izvora sve većeg broja muzičkih djela koja se svakodnevno koriste. Dakle, ukratko, bez obzira otkud stiže muzika dužni ste to prijaviti AMUS-u, te pribaviti odobrenje i platiti za to određenu naknadu.

46. Ukoliko sam već platio izvođaču, postoji li obaveza da platim dozvolu i AMUS-u?

Potrebno je razgraničiti autorska prava i srodna prava. Autor djela koje se izvodi ima pravo na naknadu za korištenje njegovog djela. Pored što ste platili izvođaču potrebno je da organizator/vlasnik prostora pribavi dozvolu od AMUS-a za živo izvođenje muzičkih djela i za to platiti naknadu autorima za korišćenje njihovih djela.

47. Ukoliko djelo nije prijavljeno, da li ima zaštitu?

Djelo koje nije „prijavljeno“ u repertoar kolektivne organizacije, odnosno koje se ne nalazi u bazama podataka dostupnih za pretraživanja, uživa apsolutno istu vrstu zaštite kao i svako drugo djelo. Obaveza je kolektivne organizacije da pronade i obavijesti matično društvo autora takvog djela o njegovom korištenju, nakon čega je matična organizacija obavezna obavijestiti autora o njegovim pravima i obavezama.

Ukoliko djelo nije prijavljeno, ono ima zaštitu, ali je manje vrijednovano zbog nepostojanja relevantnih podataka.

25

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

48. Koja prava moraju biti plaćena za muzički događaj?

Prava javnog izvođenja.

49. Šta se dešava ako autor zna da je njegovo djelo više puta emitovano na određenoj radio ili televizijskoj stanici, a nije obuhvaćeno obračunom AMUS-a?

Ukoliko autor muzičkog djela zna da je njegovo djelo emitovano više puta na određenoj radio ili televizijskoj stanici, a nije obuhvaćeno obračunom, u tom slučaju potrebno je da se obrati Stručnoj službi AMUS-a u pismenoj formi, kojim putem će navesti sve relevantne podatke, na osnovu kojih će Stručna služba AMUS-a od korisnika tražiti potvrdu o emitovanju.

50. Ko kaže da je vaš način rada pravedan?

26

Sistem rada odnosno način obavljanja djelatnosti kojom se bavi AMUS je manje-više isti od kraja 19.stoljeća. Jedina varijabla u sistemu je napredak tehnologije koji donosi nove, brže i efikasnije načine obrade podataka uz poštivanje svih Zakona i međunarodnih standarda.

AMUS koristi kompjuterski program „COSIS“ koji se koristi u 50-ak zemalja svijeta, mahom u zemljama koje nemaju prevelik repertoar domaćih djela. „COSIS“ koristi sve dostupne baze podataka autora i djela prilikom automatske obrade i izračunavanja autorske naknade za svakog pojedinog autora čija prava zastupa AMUS. „COSIS“ je inače kompjuterski program razvijen i administriran od strane švicarske autorske agencije SUIZA, koja je ujedno i administrator svjetske baze podataka muzičkih djela WID.

Ovaj sistem zastupljen je u svim razvijenijim zemljama svijeta. Naši zakonski propisi o zaštiti intelektualnog vlasništva usaglašeni su sa evropskim i zakonodavstvom svih ostalih razvijenih zemalja u svijetu. Uz to, AMUS je nabavio međunarodno

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

priznati softverski sistem za automatsku obradu podatak o izvedenim djelima. Sistem se zove COSIS a njime upravlja SUIISA, švicarska organizacija koja zastupa autore.

51. Uredno plaćam RTV pretplatu zašto onda moram posebno da plaćam AMUS-u?

Ovo su dva različita vida korištenja muzike i dva različita osnova imovinskog prava autora. U slučaju javnog saopštavanja muzičkih djela obavezni ste da plaćate i AMUS-u. Pretplata Javnom servisu je obaveza koja se plaća na osnovu posjedovanja radio i televizijskog prijemnika. Sredstva od pretplate su izvor prihoda za rad javnog servisa.

Autorska naknada za javno saopštavanje muzičkih djela nije sastavni dio pretplate. S obzirom da Korisnik nije samo RTV stanica, koja također treba da ima dozvolu, potrebno je da i vi kada u vašem objektu slušate/gledate radio ili televizijski program pribavite navedenu dozvolu i platite AMUS-u naknadu.

27

52. Mogu li direktno od autora zatražiti dozvolu za javnu izvedbu muzičkog djela?

Ukoliko je riječ o autoru koji je istupio iz sustava za kolektivno ostvarivanje prava i svoja prava ostvaruje samostalno, te ukoliko želite koristiti isključivo djela na kojima je on jedini nositelj prava, onda korištenje tih djela mogu se individualno dogovoriti s autorom, i u tom ste slučaju obvezni plaćati naknadu. Međutim, ukoliko koristite djela autora koji nisu istupili iz sustava, obvezni ste plaćati naknadu.

53. Ukoliko koristim djela davno preminulih autora, postoji li i dalje obaveza da plaćam naknadu?

Ukoliko se u izvornom obliku koriste isključivo djela davno preminulih autora (autora koji su preminuli prije više od 70 godina), ona se u svojem izvornom obliku mogu koristiti bez obveze plaćanja naknade.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

ODGOVORI

NA NAJČEŠĆE POSTAVLJENA PITANJA

Međutim, ukoliko koristite prerađeno djelo davno preminulog autora, što je vrlo često slučaj, naknada se plaća i pripada autoru obrađivaču.

Veze sa nevladinim organizacijama

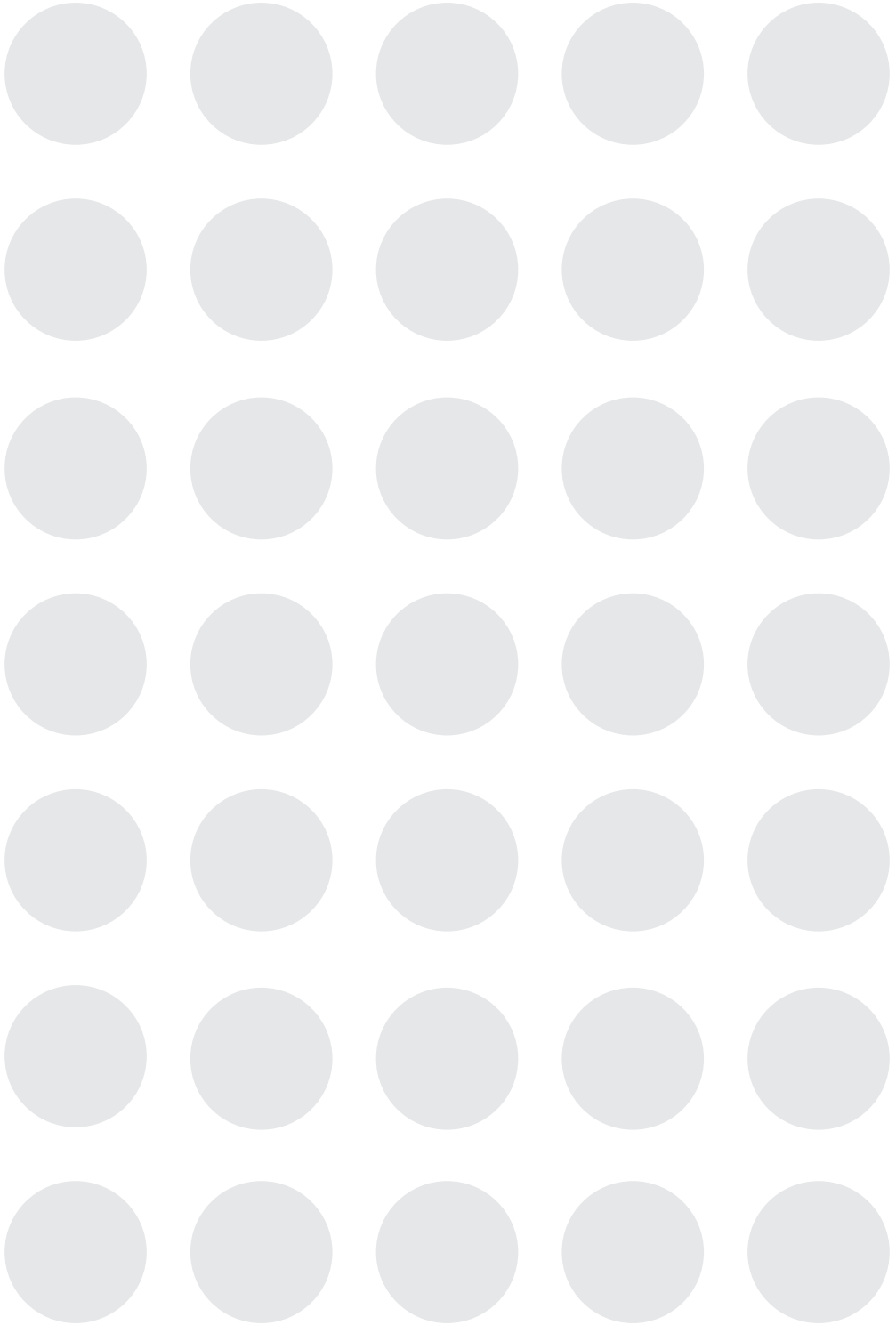
Danas postoji dobro ustanovljena globalna mreža organizacija kolektivnog upravljanja i one su zastupljene od strane nevladinih organizacija kao što su Međunarodna Konfederacija Udruženja Autora i Kompozitora (CISAC), Međunarodna Organizacija Federacije Repografske Reprodukije (IFRRO), i na evropskom nivou, Organizacija Asocijacija Evropskih Izvođača (AEPO), između ostalih. Krovna svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo je WIPO (World Intellectual Property Organization), članica je OUN i njeno je sjedište u Ženevi. Bosna i Hercegovina je član WIPO a Institut za intelektualno vlasništvo BiH je organizacija putem koje BiH štiti svoje interese.

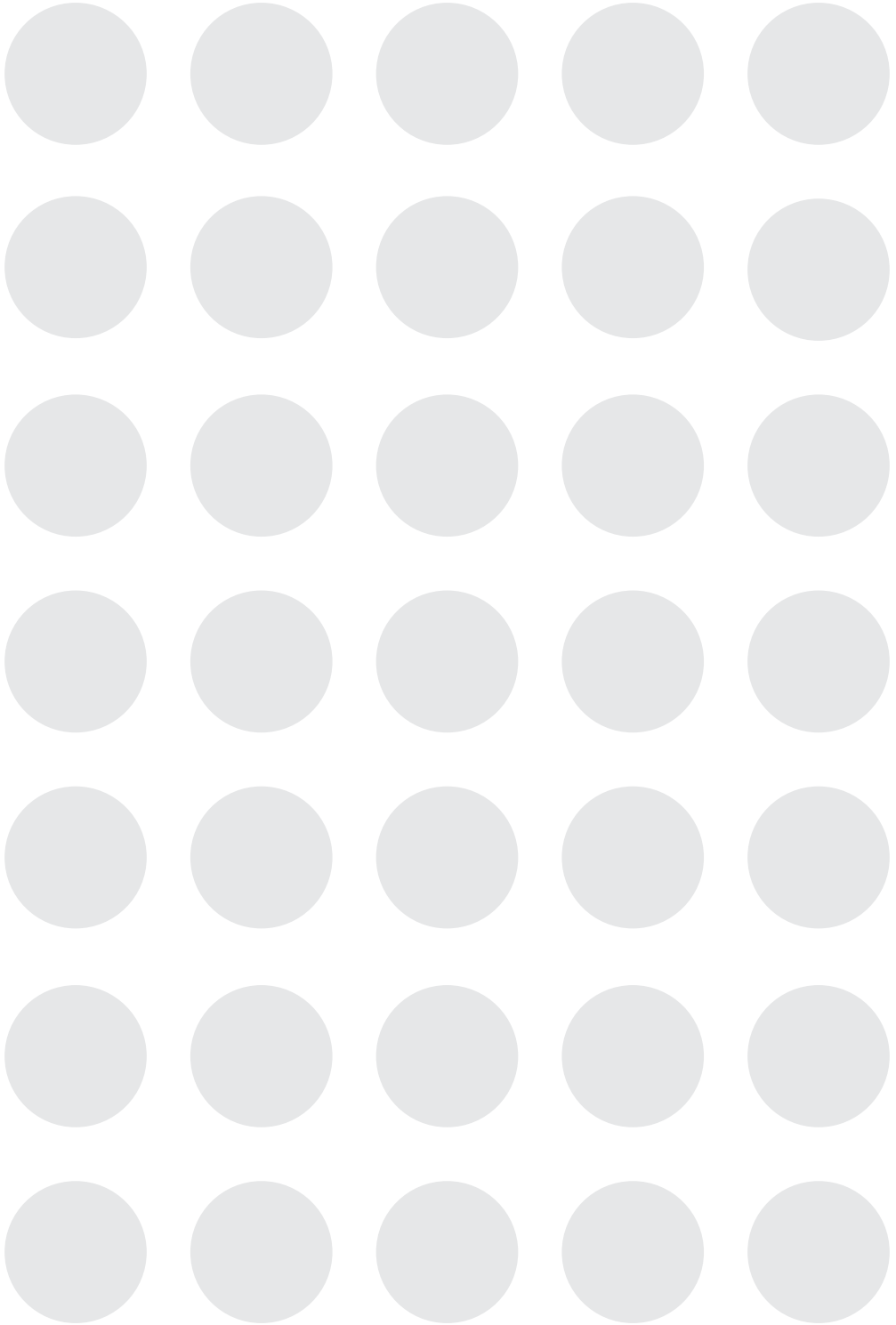
28

Kao dio međunarodnog razvoja u aktivnostima kooperacije, WIPO blisko surađuje sa gore navedenim organizacijama, kao i sa drugim, kao što su: Međunarodna Federacija Glumaca (FIA), Međunarodna Federacija Muzičara (FIM), Međunarodna Federacija Fonografskih Industrija (IFPI). Cilj saradnje je da pomogne zemljama u razvoju po njihovom zahtjevu, da se osnuju organizacije kolektivnog upravljanja, da se ojačaju postojeće organizacije i da se osigura da iste mogu biti potpuno efikasne, između ostalog u njihovim odgovorima na izazove digitalne sredine. Takve aktivnosti su provedene pod WIPO Programu o Kooperaciji za Razvoj.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
АССОЦИЈАЦИЈА КОМПОЗИТОРА
МУЗИЧКИХ СТВАРАЛАЦА
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

POJMOVNIK

Zbirke – Autorskim djelom smatra se i skup već postojećih autorskih djela, njihovih fragmenata ili druge grade (enciklopedije, zbornici, antologije, zbirke narodnih književnih i umjetničkih tvorovina, zbirke dokumenata, zbirke sudskih odluka, baze podataka i slično) koje, s obzirom na izbor, raspored ili način izlaganja svog sadržaja, predstavljaju samostalne individualne duhovne tvorvine.

Ugovor o licenci – Ovim ugovorom se obvezuje se davatelj licence da sticavocu licence ustupi u cjelini ili djelimično pravo iskoristavanja izuma, tehničkog znanja i iskustva, žiga, uzorka ili modela, a sticavac licence se obvezuje da mu za to plati određenu naknadu.

Ugovor o stvaranju djela po narudžbi – Ugovorom o stvaranju djela po narudžbi autor se obavezuje da stvori određeno autorsko djelo i primjerak tog djela preda naručiocu, a naručilac se obavezuje da plati autoru ugovorenu naknadu. Naručilac ima pravo vršiti kontroli i davati autoru uputstva i zahtjeve u vezi sa izgledom i sadržajem djela ako time ne zadire u nerazumnoj mjeri u autorovu slobodu naučnog ili umjetničkog stvaralaštva. Autorsko pravo na djelo po narudžbi, osim prava distribuiranja, zadržava autor ako se zakonom ili ugovorom drugačije ne odredi.

Uprava za indirektno oporezivanje BiH – samostalna upravna organizacija u strukturi vlasti u BiH koja je odgovorna za provedbu zakonskih propisa i politike indirektnog oporezivanja te za naplatu i raspodjelu prihoda od indirektnih poreza. U nadležnost UIO je pripajljanje svih indirektnih poreza u BiH: porezna dodatnu vrijednost, carina, akciza i putarine. Kao jedinstvena cjelina na teritoriju Bosnie i Hercegovine, Uprava je počela funkcionirati od 01.01.2005. godine.

Uprava za inspekcijske poslove (UIO) – Tržišna inspekcija, u unutrašnjem prometu, obavezna je da vrši nadzor u oblasti trgovine, proizvodnje, ugostiteljstva, turizma i usluga.

Videoogram – je snimak određene sekvence slika koji može ali ne mora biti praćen i snimkom zvuka. Videoogram je nematerijalno dobro i samim tim se razlikuje od nosača zvuka koji je tjelesna stvar.

Zaštita autorskih prava – je poduzimanje mjera kako ne bi došlo do povreda autorskih prava (prenošenje prava putem ugovora), kao i poduzimanja pravnih radnji kako bi došlo do sankcionisanja onog ko vrši zloupotrebu ili povredu autorskih prava.

Svjetska trgovinska organizacija (WTO) – međunarodna organizacija čije djelovanje je usredotočeno na stvaranje otvorenog i ravnopravnog sistema trgovinskih pravila, progresivne liberalizacije i eliminacije carinskih i necarinskih prepreka trgovini robama i uslugama, uklanjanje svih oblika protekcionističkih mjera i diskriminacijskih tretmana u međunarodnim trgovinskim odnosima, integraciju nerazvijenih zemalja i zemalja u razvoju te tranzicijskih zemalja u multilateralni sistem i postizanje maksimalnog stupnja transparentnosti trgovinskog multilateralnog sistema.

Tarifa za elektronske medije – osnovicu čini neto prihod ostvaren od sponzorstva muzičkih emisija, prihod od redovnog oglašavanja u marketing prostoru radija ili televizija. U osnov ne ulaze prihodi ostvareni sponzorisanjem emisija istraživačkog novinarstva ili informativnih emisija, vremenske prognoze i sporta, obrazovnih i edukativnih emisija, donacije, sponzorstva nemuzičkih dijelova programa, reemitovanja, neprogramski prihodi i prihodi od servisnog programa.

Tvorevine – nematerijalne kreacije nastale kao rezultat duhovnog stvaralaštva kao psihičkog procesa. Budući da pravna lica nemaju psihu, ne mogu biti stvaraoci intelektualnih tvorevina.

Slobodno autorsko djelo – Slobodno autorsko djelo je ono u pogledu kojeg su autorska imovinska prava prestala.

Ugovor o filmskom djelu – je sui generis ugovor koji po svojoj prirodi sadrže elemente ugovora o djelu, ugovora o radu i autorskog ugovora. Karakteristika ugovora o filmskom djelu je da u momentu zaključenja ugovora filmsko djelo ne postoji. Filmski producent se kao buduću korisnik pojavljuje i u ulozu naručioa djela, dok drugu ugovornu stranu predstavljaju izvršioци narudžbe.

Ugovor o izvođenju – Ugovorom o izvođenju autor prenosi korisniku pravo javnog izvođenja, javnog recitiranja ili javnog scenskog prikazivanja svog djela, a korisnik se obavezuje da će na ugovoren način koristiti to djelo i za to platiti odgovarajuću naknadu.

Rimska konvencija – Medunarodna konvencija za zaštitu umjetnika izvodaca, proizvođača fonograma i organizacija za radiodifuziju, poznata kao Rimska konvencija, usvojena 1961. godine, prvi je multilateralni medunarodni ugovor o srodnim pravima, tj. o pravima izvodaca, proizvođača zvučnih snimki i organizacija za radiodifuziju za njihove izvedbe odnosno snimke. Osnovna načela ove konvencije su načelo nacionalnog tretmana i načelo minimalnih prava.

Sastojci djela – Osnutak djela, nezavršeno djelo, naslov i drugi sastojci djela, ako predstavljaju individualne duhovne tvorevine, zaštićeni su kao samostalno autorsko djelo (skica, crtež, bilješke i slično).

Srodna prava – Srodna prava su prava koja imaju svoj poseban predmet zaštite koji je uglavnom vezan uz autorska djela. S obzirom na sličan predmet zaštite nazivaju se i autorskom pravu srodna prava ili samo srodna prava.

Zakon štiti sljedeće kategorije srodnih prava: prava izvodaca, proizvođača fonograma, filmskih producenata, organizacija za radiodifuziju, izdavača i proizvođača baza podataka na njihovim izvodenjima, fonogramima, videogramima, emisijama i bazama podataka. Srodna prava se od autorskih prava razlikuju u odnosu na nositelja prava u kom slučaju se radi o izvodacima, proizvođačima fonograma, filmskim producenatima i autorima, u predmetu zaštite i trajanju zaštite koja je za srodna prava kraća u odnosu na zaštitu autorskih prava.

Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo – Svjetska Organizacija intelektualnog vlasništva (WIPO) je utemeljena 1970. godine stupanjem na snagu WIPO Konvencije iz 1967 te 1974. Godine postaje specijalizirana agencija Ujedinjenih naroda sa sjedištem u Ženevi. Cilj WIPO-a je razvoj međunarodnog sistema intelektualnog vlasništva, promovisanje zaštite intelektualnog vlasništva diljem svijeta, uz postizanje industrijskog i kulturnog razvoja stimuliranjem kreativnih aktivnosti, olakšavanjem transfera tehnologije i distribucije umjetničkih djela.

Prerada autorskog djela – Djelo koje je preradeno je vrsta autorskog djela u kojem su prepoznatljivi karakteristični elementi izvornog djela. Takva djela uključuju prijevode, prilagodavanja, muzičke aranžmane, muzičke obrade i druge prerade izvornih autorskih djela koje predstavljaju individualnu duhovnu tvorevinu te su zaštićeni kao samostalna autorska djela sve dok ne zadiru u prava autora izvornog djela.

Proizvodač fonograma - jeste fizičko ili pravno lice koje preduzme inicijativu i snosi odgovornost za prvo snimanje zvukova jednog izvodenja ili drugih zvukova, ili onoga što predstavlja zvukove. Lice koje je presnimilo ili umnožilo zapis nije proizvodač fonograma.

Radiodifuzija – je zvučni, vizuelni ili zvučni i vizuelni sadržaj koji se emituje u formi električnog, elektromagnetskog ili drugog signala. Predmet zaštite je emisija u smislu emitovanog radio ili TV programa. Subjekt zaštite je proizvodač emisije, koji može biti fizičko ili pravno lice koje je vlastitim sredstvima i u vlastitoj organizaciji načinilo emisiju.

Regulatorna agencija za komunikacije BiH (RAK) - Izdaje dozvole za podržaja emitovanja i telekomunikacija na otvoren i pravedan način, te unapređuje najviše nivo profesionalizma i poslovne održivosti zajednica operatera telekomunikacija i elektronskih medija u Bosni i Hercegovini, ohrabruje uspostavljanje konkurentnog sektora komunikacija orijentisanog ka tržištu, radi poboljšati gradana Bosne i Hercegovine, stimuliše stvaranje uslova za kontinuitetan razvoj medijskih sloboda, te na taj način pomaže u uspostavi građanskog društva, štiti interese svih korisnika i operatera telekomunikacijskih usluga u Bosni i Hercegovini, u smislu nediskriminatorskog pristupa, kvaliteta i cijena usluga.

Reprezentativno udruženje – smatra se ono udruženje korisnika koje na teritoriji Bosne i Hercegovine predstavlja većinu korisnika u području određene djelatnosti odnosno ono kojem je reprezentativnost priznata po osnovu određenih propisa. Ukoliko nema reprezentativnog udruženja, reprezentativnost će se utvrdjivati na osnovu broja korisnika koje udruženje predstavlja.

Pravo izdavača – je pravo na naknadu za reproduciranje njihovih izdanja prilikom kojeg dolazi do upotrebe.

Pravo davanja u zakup - je isključivo pravo davanja na korištenje originala ili primjerka djela na vremenski ograničeni period, u svrhu ostvarivanja posredne ili neposredne privredne koristi.

Pravo distribuiranja – je isključivo pravo stavljanja originala ili kopije autorskog djela u promet na materijalnom nosaču, bilo prodajom ili drugim načinom prenosa vlasništva.

Pravo na naknadu za davanje usluge - - znači davanje na upotrebu u vremenski ograničenom periodu, bez ostvarivanja posredne ili neposredne privredne koristi. Autor ima pravo na odgovarajuću naknadu ako se original ili primjerak njegovog djela daju na posluhu putem javnih biblioteka, odnosno drugih institucija kojima je to djelatnost.

Pravo na naknadu za privatnu ili drugu upotrebu – ako se autorsko djelo može reproducirati bez autorovog odobrenja, autor djela za koja se, s obzirom na njihovu prirodu, može očekivati da će biti reproducirana fotokopiranjem ili snimanjem na nosače zvuka, slike ili teksta, za privatnu ili drugu vlastitu upotrebu ima pravo na naknadu od takve upotrebe.

Pravo prerade djela - Pravo prerade je isključivo pravo da se izvorno djelo prevede, dramski ili muzički obradi, promijeni ili na bilo koji drugi način preradi.

Pravo pristupa i prerade djela - Autor ima pravo pristupa originalu ili primjerku svog djela koji se nalazi u posjedu drugog lica ako je to neophodno za vršenje njegovog prava reproduciranja ili prerade i ako to nije suprotno opravdanim interesima posjednika.

Prenošenje autorskih prava – je davanje autorsko pravnih ovlaštenja na korištenje djela putem ugovora ili drugim pravnim poslom kojim se prenose na drugo lice pojedinačna imovinska ovlaštenja (autorska imovinska prava) i druga prava autora, uz naknadu ili bez naknade, na određeno ili neodređeno vrijeme.

Organizacija za radiodifuziju - je pravno lice koje preduzima inicijativu i snosi odgovornost za proizvodnju emisije. Organizacijom za radiodifuziju ne smatraju se kablovski operateri obzirom da oni samo retransmituju radiodifuzno emitirane djela.

Ostvarenje autorskih prava – je realizacija prava iz zakona ili ugovora koja autor može sam ili posredstvom zastupnika ostvarivati za svako pojedinačno autorsko djelo (individualno ostvarivanje prava) ili za više autorskih djela više autora zajedno (kolektivno ostvarivanje prava).

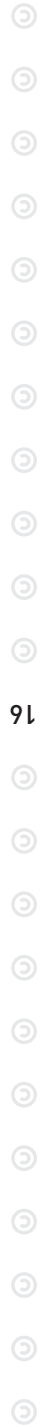
Originalnost – podrazumijeva jedinstvenost djela. Originalnost u smislu autorskog prava ne zahiti jeva apsolutnu novost, već se traži tzv. Subjektivna originalnost odnosno novost u subjektivnom smislu. Djelo se smatra subjektivno originalnim ako autor ne oponaša drugo njemu poznato djelo. Prema tome, originalna je svaka duhovna tvorovina koje nije rezultat namjernog ili nesvesnog podržavanja već postojećeg intelektualnog rada.

Piratstvo - je svako neovlašteno iskoristavanje autorskih djela. Piratstvo po svojoj pravnoj prirodi predstavlja nedopuštenu, protuzakonitu tržišnu konkurenciju koja nastaje povredom autorskog prava. Piratstvo je sticanje ekonomske koristi bez ulaganja. Piratstvo je prepreka ekonomskom, naučnom i kulturnom razvoju jer destimulira kreativan rad.

Prava srodna autorskom pravu – su ona prava koja imaju poseban predmet zaštite vezan za autorska djela i u njih spadaju: pravo umjetnika izvođača, pravo izvođača fonograma, pravo izvođača videograma, pravo izvođača radiodifuzije.

Ta prava pripadaju osobama koje nisu stvarateljii djela u pravom smislu, ali koje pomažu da se djelo izvede, postavi na scenu itd. U pravima srodnim autorskom pravu predmet zaštite je: umjetnička izvedba, snimak, emisija...

Prava srodna autorskom su posebna prava i ne uliču na autorska prava autora.

Mala prava – su autorska prava koja nastaju javnim izvođenjem književnih i muzičkih nescenskih djela. Kod javne izvedbe autorskih djela korisnicima se daje dozvola za kompletne repertoare i opuse organizacija autora, jer ne postoji ekonomska ili bilo koja druga mogućnost pojedinačnog prenosa.

Master zapis – je prvobitno proizveden zapis zvuka s kojeg proizvođač zapisa prebacuje na nosače zvuka koje kasnije prodaje na tržištu.

Medijacija – postupak u kojem medijator kao treća neutralna strana pomaže stranama da dostignu zajednički prihvatljivo rješenje spora.

Mehanicko pravo – pravo na bilježenje, reprodukciju i distribuciju skladbe zaštićene autorskim pravom na nosaču zvuka (uključujući audio vrpce, CD-ove i druge materijalne predmete na koje se bilježi zvuk).

Neisključiva licenca – nastaje na osnovu ugovora o licenci koji je izvršeno neisključivo ustupanje imovinskih autorskih prava.

Neobjavljeno djelo – je djelo čijim postojanjem javnost nije upoznata. Neobjavljeno djelo uživa punu autorsko pravnu zaštitu. Kolektivno ostvarivanje autorskog prava moguće je samo u slučaju objavljenih autorskih djela.

Nosilac autorskih prava – je onaj kome pripadaju prava na autorsko djelo. Pored autora, nosilac autorskih prava može biti i lice kome na osnovu zakona, testamenta ili ugovora pripadaju sva ili pojedina autorsko prava ovlaštenja.

Objavlivanje – znači da je autorsko djelo ili predmet srodnog prava prvi puta postalo dostupno javnosti, uz odobrenje ovlaštene osobe.

OHIM – Ured za usklađivanje na unutarnjem tržištu (zaštitni znakovi i dizajn) je službeno tijelo koje provodi postupke za zaštitne znakove Zajednice od 1996. te za registrirane dizajne Zajednice od 2003. godine. Ta prava intelektualnog vlasništva valjana su u svim državama EU-a.

rodbinskom vezom ili drugim osobnim vezama.
Kolektivno ostvarivanje autorskih prava - znaci ostvarivanje autorskog prava za više autorskih djela većega broja autora zajedno posredstvom pravnih osoba specijaliziranih samo za tu djelatnost, koje ispunjavaju sve uvjete prema odredbama ovoga Zakona i koje imaju dozvolu Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine

Kolektivna organizacija - obavlja djelatnost kolektivnog ostvarivanja autorskog prava u svoje ime a za račun autora. Aktivnosti kolektivne organizacije obuhvataju: sklapanje ugovora o prijenosu neisključivih prava korisnicima za uporabu autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije pod pojednanim uvjetima za iste vrste korisnika, za iste vrste djela i za iste načine uporabe, sklapanje kolektivnih ugovora s reprezentativnim udruženjima korisnika o uvjetima za upotrebu autorskih djela, objavljivanje usaglašene tarife o visini naknada za upotrebu autorskih djela i upoznavanje korisnika s visinama tih naknada, naplatu naknade za uporabu autorskih djela, raspodjelu naplacenih odnosa primljenih naknada autorima prema unaprijed određenim pravilima o raspodjeli, kontrolu nad upotrebom autorskih djela koja čine repertoar kolektivne organizacije, pokretanje i vodenje postpakazastite kod sudova i drugih državnih tijela u slučaju povreda prava koja ostvaruje kolektivna organizacija, sklapanje ugovora sa stranim kolektivnim organizacijama i njihovim udruženjima, druge aktivnosti koje su povezane s kolektivnim ostvarivanjem prava i koje mogu razumno predstavljati troškove poslovanja kolektivne organizacije.

Kolektivni ugovor - Kolektivna organizacija sklapa kolektivni ugovor s reprezentativnom udrugom korisnika autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije na temelju prethodno obavljenih pregovora. Kolektivnim ugovorom se određuje tarifa, osnovica za obračun i način primjene tarife, uvjeti za uporabu autorskih djela iz repertoara kolektivne organizacije, okolnosti uporabe uslijed kojih se visina određene naknade prema tarifi uvećava, smanjuje ili oporšta, rok i način naplate naknade, način naplate naknade za uporabu autorskih djela i način obračuna naplacenih naknada u slučaju postojanja privremene tarife za uporabu tih djela do trenutka sklapanja kolektivnog ugovora, ako se tim ugovorom prvi puta određuje tarifa za pojedinu vrstu uporabe autorskih djela.

Korisnik prava - Korisnik prava je onaj koji autorsko djelo iskorištava.

medunarodno registriranje prava industrijskog vlasništva na temelju međunarodnih konvencija čiji je potpisnik Bosna i Hercegovina. Sjedište Instituta je u Mostaru a ispostave su u Sarajevu i Banja Luci gdje je smješten i PATLIB centar.

Intelektualno vlasništvo - je zajednički naziv za dvije kategorije:

1. Prvu skupinu čini industrijska svojina, koja podrazumijeva pronalaskе (patente), zigove, industrijski dizajn, geografske oznake i oznake porijekla, topografiju integriranih kola
2. Drugu skupinu čine autorska prava i srodna prava koje obuhvata djela književnosti, nauke i umjetnosti.

Interpretacija – je lično tumačenje određenog djela od strane interpretatora, npr. pjevača, glumca, muzičara.

Isključiva licenca – nastaje na osnovu ugovora o licenci kojim se isključivo ustupaju autorska imovinska prava.

Izdavanje - znači da je dovoljan broj izrađenih primjeraka autorskog djela ili predmeta srodnog prava s dozvolom ovlaštene osobe ponudjen javnosti, ili stavljen u promet.

Izvodaci – su uvijek fizička lica - glumci, pjevači, muzičari, plesaći i druga lica koja glumom, sviranjem, pokretima, recitiranjem ili interpretiranjem na drugi način izvode autorska ili folklorna djela i na taj način svojoj interpretaciji daju određeni lični pečat. Također, kao izvodaci smatraju se i režiseri pozorišnih predstava, dirigenti orkestrara, vode pjevačkih horova, te varijetetski i cirkuski umjetnici.

Izorno djelo – je djelo koje je originalno odnosno koje ne sadrži prepoznatljive originalne elemente drugih, ranije stvorenih autorskih djela.

Javan i javnost - znače veći broj osoba koje nisu međusobno povezane

Fonogram - je snimak zvukova izvedenja ili drugih zvukova ili onoga što reproduciraju, zabilježe ili distribuiraju.

Fonogram - je snimak zvukova izvedenja ili drugih zvukova ili onoga što predstavljaju zvukove, osim ako se radi o snimku koji je uključen, odnosno ugrađen u audiovizuelno djelo (npr. muzika, izvedba autorskog djela, pjeva, zvučni vod, itd.) koji se fiksiraju na fizički predmet (gramofonska ploča, CD, audio kasete itd.). Fonogram je nematerijalno dobro i mora se razlikovati od tjelesnog nosača zvuka. Ono što je karakteristično za fonogram je da ne obuhvata zvučne zapise koji se nalaze na nosaču zvuka i slike odnosno datonski zapis integrisan u videogramu je izgubio svojstvo fonograma.

Ostvarenje prava autora - je svaki vid zastupanja autora u pravnim poslovima sa svim vidovima korisnika, od naplate naknade za korištenje autorskog djela do zastupanja u sudskim procesima prilikom povrede prava autora.

Individualno ostvarenje autorskih prava posredstvom zastupnika - obuhvata zastupanje autora u pravnim poslovima s korisnicima, odnosno naručiocima njihovih djela, uključujući naplatu autorskih naknada i zastupanje autora u sudskim ili drugim službenim postupcima radi zaštite njihovih autorskih prava.

Individualno ostvarenje prava - je ostvarenje autorskog prava za svako pojedinačno autorsko djelo. Autor svoja prava može ostvariti lično, na primjer, kad dogovara i sklapanje ugovora o izvođenju drame s pozorišnom upravom. U tom slučaju autor samostalno odlučuje o prenosu prava na iskorištavanje djela na jedno ili više lica, pregovara o uslovima upotrebe djela autorskoj naknadi, vrši kontrolu nad iskorištavanjem djela i ostvarenju prava putem zastupnika.

Institut za intelektualno vlasništvo BiH - nadležan je za pripremu zakona, bilateralnih i multilateralnih sporazuma iz područja intelektualnog vlasništva, vođenje upravnog postupka za stjecanje, održavanje, prometi i pretnak prava industrijskog vlasništva, dodjeljuje organizacijama autora i drugih nositelja autorskog prava dozvole za kolektivno ostvarenje ovih prava i vrši nadzor nad njihovim radom, vodi postupak za

Ženevska konvencija za zaštitu proizvođača fonograma od neodobrenog umnožavanja njihovih fonograma - usvojena je u Ženevi 1971. godine među čijim članicama se nalazi i Bosna i Hercegovina. Ključna odredba ove konvencije glasi: "Svaka država ugovornica će štiti proizvođače fonograma, koji su državljanima druge države ugovornice, od neovlaštenog umnožavanja i uvoza tako umnoženih primjeraka, ukoliko su takvo umnožavanje i uvoz učinjeni radi puštanja primjerka u promet, kao i od puštanja takvih primjeraka u promet."

5. OSTALI POJMOVI VEZANI ZA PRAVO AUTORA, OSTVARIVANJE I KORISTENJE NJIHOVIH DJELA

C (copyright) u krugu (©) – simbol koji označava autorsko pravo. Autorsko pravo nastaje stvaranjem djela i zato se simbolom © označava nosilac autorskih prava uz rezerve i ograničenja na korištenje djela. Simbol © se koristi na osnovu člana III Univerzalne (Svjetske) konvencije o autorskom pravu gdje kao formalnu obavezu Konvencija traži otiskivanje znaka © (copyright) na publikaciji uz podatak o nositelju prava i godini prvog izdanja.

Duhovno stvaralaštvo – podrazumijeva psihički doživljaj materijalnog i duhovnog svijeta na ličan način stvaraoaca koji se realizira kao individualno dobro.

Emisija - je zvučni, vizuelni, odnosno zvučno-vizuelni sadržaj pretvoren u električni, elektromagnetni ili drugi signal koji se emitira radi saopćavanja javnosti. Kada se muzičko djelo emitira putem radija ili televizije potrebno je voditi računa da i autori tv, kabelskog ili radijskog programa imaju svoja prava. Predmet zaštite nije emitovani signal ni duhovni sadržaj koji je predmet emisije već emisija u smislu radio ili TV programa koji je emitovan. To znači da je za predmet zaštite nebitan sadržaj programa i da li taj program ide u živo ili je prethodno snimljen u obliku fonograma ili videograma.

Emiteri – lica koja imaju isključiva prava na komunikacijski signal bio on bežični ili žičani, da reemitiraju svoje emisije, sekundarno ih koriste,

Ugovor o interpretaciji i fonogramima (WPPT) – Usvojen 1996 u Ženevi. Kao i Ugovor o autorskom pravu, ovaj ugovor je okarakteriziran kao internetski ugovor, jer se njime rješava pitanje autorskih prava u digitalnom okruženju. Oslanja se na Rimsku konvenciju i dopunjuje je. Ugovor o interpretaciji i fonogramima priznaje izvodcima i moralna prava i pravo da se njihova izvedba ne mijenja. Izvodcima se za njihove izvedbe priznaju ista imovinska prava koja se inače jamče autorima, a zajamčeno im je i pravo na naknadu za korištenje izvedbi. Naknada za korištenje jamči se također izvodcima zvučnih snimki za svako korištenje.

Sporazum o trgovinsko pravnim aspektima prava intelektualnog vlasništva (WTO-TRIPS) – je dodatak 1C Sporazuma iz Marakeša, kojim je osnovana WTO, a koji je zaključen 15.04.1994. godine i stupio na snagu 01.01.1995. godine. TRIPS sporazum prvi put uvodi pojam prava intelektualnog vlasništva u multilateralni trgovinski sustav uz regulisanje njihove zaštite. TRIPS sporazum je obvezujući za sve članice WTO-a i najvažnija je međunarodna konvencija u oblasti intelektualnog vlasništva.

Ničanska klasifikacija – Svaka od zemalja koja je strana ugovora koji je usaglašen u Nici (Francuska), dužna je primjenjivati Ničansku klasifikaciju u vezi s registracijom žigova, bilo kao glavni klasifikaciju ili kao pomoćnu klasifikaciju, tako da ih mora uključiti u službene dokumente i publikacije koje se odnose na registraciju žigova. Korišćenje Ničanske klasifikacije je obavezno, ne samo za nacionalnu registraciju žigova u državama potpisnicama ugovora iz Nice, već i za međunarodnu registraciju žigova izvršenih od strane Međunarodnog biroa WIPO-a, na osnovu Madridskog sporazuma o međunarodnoj registraciji žigova kao i Protokola.

Prilikom podnošenja prijave za registraciju proizvodi i usluge obuhvaćene žigom moraju biti navedeni i svrstani u klase prema "Međunarodnoj klasifikaciji. Spisak proizvoda i/ili usluga za koje je znak registrovan određuje obim zaštite žigom, koja se odnosi na proizvode i/ili usluge navedene u spisak. Zbog toga je pravilno klasifikovanje proizvoda i usluga za koje se traži zaštita od krucijalnog značaja za „život“ žiga.

vlasništva, kao što kasete, CD ili DVD-ovi, te izvodace autorskih djela i diskografe i emitere.

WIPO Ugovor o autorskom pravu ili (WCT) - je međunarodni ugovor o autorskim pravima koju su donijela države članice WIPO-a 1996.godine. Ona pruža dodatne zaštite za autorska prava, potrebne zbog napretka u informacijskim tehnologijama. To osigurava da su kompjuterski programi zaštićeni kao književna djela, te da je i maetirjal korišten u bazama podataka zaštićen. Ovaj ugovor pruža autorima radova punu kontrolu nad iznajmljivanjem i distribuciom programa koje ne mogu imati pod Bernskom konvencijom. Također zabranjuje neovlaštene promjene u upravljanju informacijama sadržanom u djelu.

Bečki sporazum - je sporazum o ustanovljenju međunarodne klasifikacije figurativnih elemenata žigova sastavljen je u Beču 12.06.1973, a izmijenjen 01.10.1985. Stupio je na snagu u Bosni i Hercegovini 19.04.2012. Sastoji se od popisa kategorija, razreda i podrazreda u koje se klasificiraju figurativni elementi žigova. Klasifikacija se provodi za potrebe pretraživanja žigova i ne utiče na obim zaštite.

9

Madridski sistem za međunarodnu registraciju žigova - je sistem koji administratora Medunarodni ured Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO) i koji se sastoji od dva ugovora: Madridskoga sporazuma o međunarodnoj registraciji žigova, koji datira iz 1891. i Protokola koji se odnosi na Madridski sporazum o međunarodnoj registraciji žigova koji je usvojen 1989. Na ovaj način je omogućeno da se prijava žiga podnese u bilo kojoj ili svim zemljama članicama Madridske unije (trenutačno ih je 75) podnošenjem samo jedne prijave za međunarodnu registraciju žiga. To znači da nosilac žiga iz BiH može podnijeti zahtjev za međunarodno registriranje žiga za dobijanje zaštite u zemljama potpisnicama sporazuma u kojima podnosioc želi ostvariti zaštitu, kao i zahtjev za upisivanje promjena u Medunarodnom registru u skladu sa Madridskim aranžmanom i Madridskim protokolom. U tom slučaju plaćaju se takse i troškovi postupka Institutu a međunarodne takse direktno Medunarodnom birou Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo/svojinu.

4. MEĐUNARODNE KONVENCIJE, SPORAZUMI I DRUGI AKTI KOJI ODREĐUJU OBLAST AUTORSKOG PRAVA, DJELA I AUTORA

Bernska konvencija – je konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela je prvi multilateralni međunarodni ugovor o autorskom pravu, čije je osnovno načelo da stranim autorima osigura nacionalni tretman uz poštovanje minimalnih konvencijskih moralnih i imovinskih prava. Drugo načelo se odnosi na zaštitu autora i njihovih djela bez formalnosti, koje eventualno predviđa zakonodavstvo zemlje u kojoj se traži autorsko prava zaštita. Bernska konvencija je doživjela izmjene koje su potvrđene na diplomatskim konferencijama održanima u Berlinu 1908., Rimu 1928., Bruxellesu 1948., Stockholmu 1967. i Parizu 1971. Berlinskom revizijom Konvencije uključeni su u zaštitu i filmovi.

WIPO konvencija - ili, kako se još formalno naziva, konvencija o osnivanju Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo je multilateralni ugovor koji je osnovala Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo (WIPO). Konvencija je potpisana u Stockholmu, Švedska, 14. 07. 1967, a stupila je na snagu 26.03.1970. Od marta 2014.godine WIPO konvencija ima 187 ugovornih strana. Konvencija je napisana na engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom, a svi tekstovi jednako su vjerodostojni.

Univerzalna konvencija o autorskom pravu (UCC) - usvojena je u Ženevi, Švicarska 1952.godine, je jedna od dvije glavne međunarodne konvencija koje štite autorska prava (druga je Bernska konvencija). UCC je razvijena od strane UNESCO-a, kao alternativa Bernskoj konvenciji za one države koje se ne slažu s aspektima Bernske konvencije, ali i dalje žele sudjelovati u nekom obliku multilateralne zaštite autorskih prava.

Rimska konvencija za zaštitu umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i organizacija za emitiranje - je usvojena na 26.09.1961. od strane članova BIRPI (što je organizacija koja je prethodila WIPO). Njome je po prvi put zaštićena autorskih prava proizvedena od samog tvorca autorskog djela i na vlasnike pojedinih fizičkih izraza intelektualnog

3. SVJETSKE BAZE AUTORA/DJELA I STANDARDNI IDENTIFIKACIONI BROJEVI

BAZE PODATAKA:

- IPI je svjetska baza autora iz cijelog svijeta, administrirana od strane američke kolektivne organizacije **ASCAP**.
- **WID** je svjetska baza muzičkih djela iz cijelog svijeta administrirana od strane švicarske kolektivne organizacije **SUISA**.

Obje baze su, praktično, elektroničke biblioteke s podacima o većini autora i njihovih djela iz cijelog svijeta koji se nalaze u sistemu kolektivnog ostvarivanja prava autora. Baze su zatvorenog tipa u smislu pristupa, i interaktivnog u smislu svakodnevnih nadogradnje od strane kolektivnih organizacija kojese nalaze u članstvu **CISAC-a**.

STANDARDNI IDENTIFIKACIONI KODOVI

ISWC - (Medunarodni standardni kod muzičkog djela) je jedinstveni, stalni i medunarodno prepoznat ISO referentni broj za identifikaciju muzičkih djela

ISAN - (Medunarodni standardni audiovizuelni broj) je dobrobovljni numerički sistem i metadatička schema za jedinstvenu i stalnu identifikaciju bilo kojeg AV djela (filmovi, dokumentarci, tv programi, sportki događaji, reklame itd.) ISAN omogućuje identifikiranje svih gore pobrojanih djela i njihovih autora diljem svijeta bez potrebe kontaktiranja autora ili izdavača.

ISBN - (Medunarodni standardni broj knjige) je 13-aesto cifreni broj koji jedinstvenim načinom identifikira knjige ili slične proizvode izdate bilo gdje u svijetu.

ISRC - (Medunarodni standardni kod za pojedinačne snimke) je standardni medunarodni kod za jedinstveno identifikiranje zvučnih zapisa temuzičkih i video snimaka. ISRC kod je donekle različit od ostalih medunarodno-identificirajućih kodova ovdje pobrojanih jer identifikira svaki pojedinačno snimljeni zvuk u sklopu jednog djela, an cijelo djelo ili rad. Dakle, različiti snimci, promjene ili remiksi istog djela zahtjevaju nove pojedinačne ISRC kodove.

Copyright - je, najjednostavnije rečeno, prevedni pojam „autorsko pravo“ u anglosaksonskom pravnom sistemu.

Autorska naknada - je izraz koji označava naknadu za iskoristavanje prava ustupljenog korisniku (primaocu) putem ugovora odnosno dozvole ili „licence“ od strane autora ili njegovog zastupnika, koju taj korisnik plaća davaocu „licence“ (AMUS-u).

Prelazak autorskog djela u javno dobro - se dešava prestankom autorskog prava, te se može slobodno koristiti uz obaveznu priznanja autorstva, poštivanja autorskog djela te časti ili ugleda autora.

Vremensko ograničenje autorskog prava - je, pored očiglednog trajanja života autora, 70 godina nakon njegove smrti, bez obzira kada je autorsko djelo zakonično objavljeno.

- načela ili otkrića,
- službeni tekstovi iz oblasti zakonodavstva, uprave i sudstva (npr. zakoni, uredbе, odluke, izvještaji, zapisnici, sudske odluke i slično);
- politički govori i govori održani tokom sudskih rasprava,
- dnevne vijesti ili razne informacije, koje imaju karakter kratke vijesti sadržane u obavještenju za štampu te,
- narodne književne i umjetničke tvorevine.

2. AUTORSKA DJELA I NJIHOVO ISKORIŠTAVANJE

Autorsko djelo - je individualna duhovna tvorevina iz oblasti književnosti, nauke i umjetnosti bez obzira na vrstu, način i oblik izražavanja. Autorsko djelo ne mora biti nužno proizvod tj. kreacija samo jednog lica nego je moguće da u stvaranju jednog autorskog djela učestvuje neograničeni broj lica koji je svaki autor dijela ili dijelova iste kreacije.

Autorska djela jesu osobito:

- jezična djela (pisana djela, govorna djela, računalni programi) – npr. romani, novele, pjesme, pričuđnici, novine;
- muzička djela, sa riječima ili bez riječi;
- dramska i dramsko-muzička djela;
- koreografska i pantomimska djela;
- djela likovne umjetnosti (s podrucja slikarstva, kiparstva i grafike), bez obzira na materijal od kojeg su načinjena, te ostala djela likovnih umjetnosti;
- djela arhitekture
- djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna
- fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnim fotografskom;
- audiovizuelna djela (kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju)
- kartografska djela;
- prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi, skice, tablice itd

Djela ili procesi koji ne podliježu autorskopravnoj zaštiti su:

- ideje
- koncepti,
- postupci,
- radne metode,
- matematičke operacije,

Imovinska prava autora - su isključiva prava autora, jer autor može **odobriti ili zabraniti korištenje** svog djela na bilo koji način, i pod bilo kojim uslovima.

Ta prava obuhvaćaju:

- **Pravo reproduciranja (pravo umnozavanja)** – pravo izrade dijelovima, izravno ili neizravno, privremeno ili trajno, bilo kojim sredstvima i u bilo kojem obliku.
- **Pravo distribucije (pravo stavljanja u promet) i iznajmljivanje** - pravo distribucije je isključivo pravo stavljanja u promet izvornika ili primjeraka autorskog djela prodajom ili na koji drugi način. Iznajmljivanje označava davanje na korištenje izvornika ili primjeraka djela u ograničenom razdoblju, radi ostvarivanja izravne ili neizravne imovinske ili komercijalne koristi.
- **Pravo pripočavanja** autorskog djela javnosti obuhvaća:

- a) pravo javnog izvođenja,
- b) pravo javnog prikazivanja scenskih djela,
- c) pravo javnog prenošenja,
- d) pravo javnog pripočavanja fiksnog djela,
- e) pravo javnog prikazivanja,
- f) pravo radiodifuzijskog emitiranja,
- g) pravo radiodifuzijskog reemitiranja,
- h) pravo javnog pripočavanja radiodifuzijskog emitiranja,
- i) pravo stavljanja na raspolaganje javnosti.

Autori spojenih djela - su bilo koja dva ili više autora koji spoje svoja autorska djela u cilju zajedničkog iskorištavanja. Svaki od autora zadržava ekskluzivna moralna i imovinska prava na svome djelu, a odnosi između autora uređuju se zasebnim ugovorom.

Koautorstvo - je situacija gdje je više autora sudjelovalo u izradi jednog djela. Ako je tako ostvareno djelo nedjeljiva cjelina, **koautorima** pripada zajedničko autorsko pravo na stvorenom djelu.

POJMOVNIK

1. AUTORI I NJIHOVA PRAVA

Autor - je fizičko lice koje je stvorilo djelo.

3

Autorsko pravo - je skup pravnih normi koje regulišu odnose u vezi sa autorskim djelima. Skup ovih normi, tj. autorskih prava, u principu dijele se na moralna i imovinska prava.

Moralna prava autora obuhvataju:

- **Pravo prve objave** – autor ima pravo odlučiti kada i kako će njegovo djelo postati pristupačno javnosti,
- **Pravo na priznanje autorstva** – autor ima pravo biti priznat i označen kao autor djela,
- **Pravo na poštovanje autorskog djela** i čast ili ugled autora – autor ima pravo usprotiviti se svakom deformiranju, sakacenju ili drugoj izmjeni svojeg djela i svakom korištenju djela koji ugrožava njegov čast ili ugled,
- **Pravo pokajanja** – autor ima pravo opozvati pravo korištenja djela i sprječiti njegovo daljnje korištenje uz popravljajanje štete korisniku toga prava, ako bi daljnje korištenje štetilo njegovoj časti ili ugledu.

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIKIH STVARALACA
ACIYHAIHIA KOMΠOZHTOPA
MYHUKHX CTBAPAIACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

Realizaciju ovog projekta omogućili su
CLDP i Ministarstvo kulture i sporta Kantona Sarajevo

Urednik izdanja
Mirza Hajrić

Asocijacija kompozitora muzičkih stvaralaca
Obala Kulina bana 22, Sarajevo
Tel : 033 205 600 Fax : 033 218 258
email : strucnasluzbaldamus.ba www.amus.ba

AMUS

POJMOVNIK

Bosna i Hercegovina
AMUS 2015 sva prava zaštićena

POJMOVNIK

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUSIČKIH STVARALACA
KOBIJALNICA KOMPOZITORA
MUSIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
MINISTARSTVO KULTURE I SPORTA

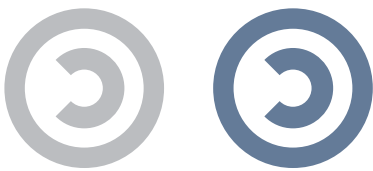
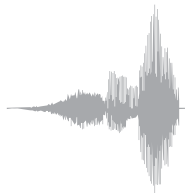
COMMERCIAL LAW DEVELOPMENT PROGRAM
CLDP

POJMOVNIK

ASOCIJACIJA KOMPOZITORA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA KOMPONISTA
MUZIČKIH STVARALACA
ASOCIJACIJA SKLADATELJA
GLAZBENIH STVARALACA

